

Den 22. juni 2010

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Statsfængslet Østjylland den 9. og 10. oktober 2007

OPFØLGNING NR. 2

J.nr. 2007-2705-628/PH

Indholdsfortegnelse

Ad punkt 2.	Generelt.....	2
Ad punkt 3.2.	Bade- og toiletfaciliteter	2
Ad punkt 3.6.	Gårdtursarealer.....	3
Ad punkt 3.8.	Besøgslokaler/-lejligheder	4
Ad punkt 3.11.	Isolationsafdelingen	7
Ad punkt 4.1.	Arbejde	7
Ad punkt 4.2.	Undervisning	8
Ad punkt 4.4.	Fritid.....	10
Ad punkt 5.1.1.	Fællesskab mellem afdelinger og etager	11
Ad punkt 5.1.3.	Bedre busforbindelser	12
Ad punkt 5.1.5.	Tv-kanaler	13
Ad punkt 6.1.	Talsmandsordning	14
Ad punkt 6.2.	Købmandsordningen	14
Ad punkt 6.4.	Vold og trusler.....	16
Ad punkt 6.6.	Bøger og aviser	16
Ad punkt 6.7.	Besøg	17
Ad punkt 6.8.	Personaleforhold.....	19
Ad punkt 7.	Gennemgang af sager.....	19
Opfølgning		20
Underretning		20

Den 16. december 2009 afgav jeg en opfølgingsrapport om min inspektion den 9. og 10. oktober 2007 af Statsfængslet Østjylland. I rapporten bad jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg har herefter modtaget en udtalelse af 17. marts 2010 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder udtalelser af 26. januar, 1. marts og 4. marts 2010 fra Statsfængslet Østjylland.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2. Generelt

Direktoratet var i samarbejde med G4S (Group 4 Securicor) i gang med at udvikle en ny beskyttelsesboks til de udvendige læsere på det biometriske låsesystem der forventedes testet i sommeren 2009. Jeg bad om underretning om resultatet af denne test.

Statsfængslet har oplyst at en del af fejlene ved det biometriske låsesystem skyldes at de udvendige målere er placeret så de udsættes for store temperatursvingninger samt fugt og vand. Fængslet har derfor afprøvet forskellige beskyttelseskasser, og de umiddelbare resultater af forsøget med den type beskyttelseskasse der blev afprøvet i efteråret 2009, er positive.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har supplerende oplyst at testperioden nu er afsluttet, og at direktoratet – efter aftale med fængslet – bestiller de nye beskyttelseskasser.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.2. Bade- og toiletfaciliteter

Jeg bad om underretning om resultatet af en kontrolopmåling som en uvildig rådgiver den 25. juni 2009 skulle foretage af nogle af badeværelsesgulvene i stuerne fordelt jævnt på alle afdelinger. Jeg bad desuden om underretning om hvad denne måling måtte have givet anledning til.

Årsagen til målingen var et generelt problem med vand der samler sig på gulvet væk fra afløbet.

Statsfængslets bygnings- og teknikkonsulent har oplyst at problemerne med samling af badevand på badeværelsesgulvene skyldes en lunke på 2-3 mm foran næsten alle de kontrollerede riste der omfatter ca. 10 pct. af alle badekabinerne. Det bevirker at vandet ikke når ned til risten. Problemerne kan ifølge konsulenten som udgangspunkt klares med at tørre op efter bad.

Statsfængslet har henholdt sig hertil.

Direktoratet har ligeledes henholdt sig hertil og har supplerende oplyst at gennemgangen af badeværelsesgulvene der viser en helt gennemgående fejl, har resulteret i at kriminalforsorgen har valgt at reklamere over forholdet til den ansvarlige entreprenør inden 5-års-gennemgangen.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.6. Gårdtursarealer

Jeg bad fængslet om at underrette mig om resultatet af fængslets overvejelser om at opsætte blomsterkummer i gårdtursarealet til afdelingen for negativt stærke indsatte.

Statsfængslet har oplyst at blomsterkummer forventes opsat som led i et sommersko-leprojekt i den kommende sommer.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad fængslet om på ny at overveje at få malet motiver på væggene i gårdtursarealet til den særligt sikrede afdeling og at meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Statsfængslet har oplyst at fængslet fortsat er af den opfattelse at hensynet til vedligeholdelse taler imod den nævnte maling på væggene. Statsfængslet har herved bemærket at det pågældende gårdtursareal på grund af den dobbelte gitteroverdækning af gårdene har et begrænset lysindfald hvilket kan øge risikoen for fugtskader. Fængs-

let har desuden bemærket at gårdtursarealet nu også – modsat tidligere – bruges til fodboldspil hvilket også øger risikoen for skader.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Da fængslets opfattelse med hensyn til vedligeholdelse som nævnt i opfølgingsrapporten så vidt ses kun bygger på en antagelse der ikke er underbygget af konkrete erfaringer, er det fortsat min opfattelse at fængslet (på forsøgsbasis) burde friske gårdtursarealet op ved at male murene. Jeg har imidlertid ikke grundlag for at henstille til fængslet at male murene, og jeg foretager mig derfor ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 3.8. Besøgslokaler/-lejligheder

Jeg bad fængslet om at oplyse om de indsatte der enten skal have overværet besøg eller rudebesøg, normalt får valget mellem disse former for besøg. Jeg henviste i den forbindelse også til det oplyste under inspektionen om at rudebesøg kan anvendes som alternativ til forbud mod besøg.

Statsfængslet har henvist til fængslets interne retningslinjer om brug af besøgsrum med rudeadskillelse ("rudebesøg") hvor følgende er anført:

"Det fremgår af besøgsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, at besøg i almindelighed er uoverværet. I medfør af bekendtgørelsens § 5, stk. 2, kan det bestemmes, at besøg skal gennemføres under overværelse af personale i institutionen, hvis det i det enkelte tilfælde findes påkrævet ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

I tilslutning hertil bestemmes følgende:

1) I tilfælde, hvor besøgstilladelsen afslås eller fratages, f.eks. på grund af indsmuglingsrisiko, kan der i stedet tilbydes rudebesøg. Dette gælder både ved afslag på uoverværet og på overværet besøg.

Dette vil være relevant at overveje i tilfælde, hvor den besøgende har en særlig tæt relation til den indsatte, f.eks. ægtefælle/samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende eller andre personer, til hvem den indsatte har en tilknytning, der kan sidestilles med familieband.

2) I tilfælde, hvor der er truffet bestemmelse om overværet besøg tilbydes, at besøget i stedet kan afvikles som rudebesøg, medmindre der foreligger ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde til at fastholde, at besøget skal foregå overværet. Sådanne grunde kan f.eks. være, at det antages at være nødvendigt at overhøre samtalen mellem indsatte og besøgende for at undgå, at besøget bruges til at af-tale lovovertrædelser.

I begge situationer er der tale om et tilbud til den indsatte, som han kan vælge at modtage eller at afvise. Konsekvensen af en afvisning vil i 1. situation være et afslag på besøg i det hele taget. I 2. situation vil konsekvensen være overværet besøg.”

Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har til disse retningslinjer.

Det har jeg heller ikke, og jeg foretager mig derfor ikke mere vedrørende dette forhold.

Det tilføjes at jeg er bekendt med de spørgsmål som Folketingets Retsudvalg har stillet om anvendelsen af ”rudebesøg”, og justitsministerens svar herpå (spørgsmål nr. 604-607 af 3. februar 2010 der er besvaret den 1. marts 2010).

Jeg bad direktoratet om at underrette mig både om resultatet af fængslets overvejelser og direktoratets konkrete kontakt til fængslet om opfølgning på spørgsmålet om at tage familierummet i brug og om resultatet (i øvrigt) af den generelle evaluering af Statsfængslet Østjylland som direktoratet var ved at gennemføre.

Fængslet har oplyst at familierummet forventes at blive taget i brug i løbet af foråret 2010.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har drøftet ibrugtagningen af familierummet med fængslet der har oplyst at hovedårsagen til at rummet endnu ikke har været brugt, har været at der ikke har været klare rammer for hvordan det skulle anvendes. Fængslet ville nu gå i gang med at udarbejde klare retningslinjer for brugen af familierummet så det (som nævnt) kan tages i brug i løbet af foråret 2010.

Direktoratet har herefter udtalt at direktoratet anser den periode hvor rummet har stået ubenyttet hen, for uacceptabel lang. Direktoratet har derfor over for fængslet indskærpet at rummet skal tages i brug snarest.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder fængslet om at oplyse om familierummet nu er taget i brug.

Jeg beder desuden om kopi af de nævnte retningslinjer for brugen af rummet.

For så vidt angår spørgsmålet om evalueringen (i øvrigt) af fængslet har direktoratet henvist til den generelle evaluering af Statsfængslet Østjylland der findes på kriminalforsorgens hjemmeside under viden og statistik. Direktoratet har dog oplyst at familierummet (alligevel) ikke specifikt har været berørt i evalueringen af fængslet.

Jeg har noteret mig det oplyste og har læst rapporten om evalueringen af fængslet på kriminalforsorgens hjemmeside.

Jeg bad om at få oplyst hvordan de indsatte og de besøgende orienteres om muligheden for at låne legetøj gennem personalet ved besøgets begyndelse og hvordan ordningen fungerer.

Statsfængslet har oplyst at alle indsatte, pårørende og børn der anvender besøgslokalerne i afdeling E og F inden besøgets start orienteres om at de har mulighed for at låne diverse legetøj, playstation, spil mv. De indsatte og de pårørende ledsages til det lokale hvor legetøjet befinder sig, og her vælges det legetøj som barnet ønsker at låne. Ordningen fungerer godt, og personalet går meget op i at orientere de indsatte og de pårørende om de muligheder der findes under besøget.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, men anbefaler at fængslet overvejer at supplere den mundtlige orientering med skriftlig orientering, enten i det skriftlige materiale der allerede findes (bl.a. på fængslets hjemmeside) eller ved opslag i besøgsafdelingen.

Jeg bad om at blive underrettet om hvad der videre skete vedrørende spørgsmålet om indretning af legeplads på gårdtursområdet ved besøgslejlighederne og familierummet.

Statsfængslet har oplyst at fængslet den 18. januar 2010 bestilte diverse legeredskaber hos Statsfængslet Renbæk. Opsætningen vil finde sted når vejrforholdene tillader det.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at legeredskaberne nu er opsat.

Jeg gik ud fra at der også i besøgslokalerne på afdeling E er opsat et skab til lagning og kondomer.

Fængslet har bekræftet min antagelse og direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.11. Isolationsafdelingen

Statsfængslet havde oplyst at kaldeknapperne til observations- og sikringscellerne bliver kontrolleret regelmæssigt. Jeg bad om at få oplyst hvor ofte regelmæssigt er, og om der er en særlig procedure der sikrer at der sker en sådan regelmæssig kontrol.

Statsfængslet har oplyst at der er en fast procedure hvorefter kaldeknapperne kontrolleres en gang om ugen og testes hver gang en af de nævnte celler bliver taget i brug samt efter brug.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.1. Arbejde

Jeg tilkendegav at det efter min opfattelse er uheldigt at værkstedet på afdeling E er dimensioneret som sket så de indsatte på denne afdeling ikke – som de indsatte på de øvrige fællesskabsafdelinger – har mulighed for egentligt værkstedsarbejde. Jeg

havde dog ikke grundlag for at henstille at værkstedet bygges om da det vil medføre betydelige omkostninger.

Direktoratet har til det oplyst at værkstederne i den særligt sikrede afdeling er planlagt og dimensioneret så der kan etableres forskellige former for lettere produktion, montagearbejde, projektarbejde mv. svarende til det forventede behov på disse særlige afdelinger og inden for de økonomiske, praktiske og sikkerhedsmæssige muligheder.

Mere overordnet har direktoratet oplyst at man i forbindelse med planlægning af det nye fængsel på Falster generelt har valgt at nedskalere produktionsværkstederne på alle normalafdelinger. Det sker ud fra en vurdering af blandt andet anvendelsen af værkstederne på Statsfængslet Østjylland. Erfaringerne viser at de store, installations-tunge værksteder ikke bruges som planlagt. Det skyldes sammensætningen af klientellet, mangel på ordrer fra det omkringliggende samfund og et generelt større fokus på behandling og undervisning.

Jeg har noteret mig det oplyste og bemærker for en ordens skyld at mine bemærkninger i opfølgingsrapporten kun sigtede til værkstedsfaciliteterne på afdelingen for negativt stærke indsatte hvor de indsatte under inspektionen klagede over at de ikke – som de indsatte på de almindelige afdelinger – har mulighed for at arbejde på et egentligt produktionsværksted.

Ad punkt 4.2. Undervisning

Direktoratet har oplyst at direktoratet i 2009 med udgangspunkt i rapporten "Indsatte i danske fængsler – uddannelse og uddannelsesønsker" ville følge op på statsfængslets indsats i forhold til at sikre uddannelsesvejledning til de indsatte.

Jeg bad for god ordens skyld direktoratet om at oplyse om der var sket en sådan opfølgning, og hvad den havde ført til.

Statsfængslet har oplyst at de indsatte på grund af den meget pressede økonomi som fængslet har haft siden det blev taget i brug den 1. oktober 2006, ikke er blevet tilbudt uddannelsesvejledning. Fængslet har i stedet valgt at bruge de meget få ressourcer på undervisningsområdet til undervisning af de indsatte.

Direktoratet har bekræftet at Statsfængslet Østjylland ikke har gennemført planlagte initiativer på grund af en stram økonomi. Direktoratet har videre oplyst at direktoratet i forbindelse med kontraktforhandlingerne for 2010 har bevilget 500.000 kr. til at støtte

undervisning og uddannelse i fængslet. På den baggrund er det direktoratets forventning at de planlagte initiativer genoptages, og direktoratet har oplyst at direktoratet vil understrege dette over for fængslet.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at få oplyst om de nævnte initiativer nu er genoptaget som forventet af direktoratet.

Direktoratet havde oplyst at direktoratet ville tage kontakt til statsfængslet med henblik på en konkret opfølgning af fængslets overvejelser om de indsatte muligheder for at tage certifikater og AMU-kurser. Jeg bad fortsat om at blive underrettet om resultatet af disse overvejelser.

Statsfængslet har oplyst at fængslets indsatte fortsat vil kunne tage certifikater og AMU-kurser ved frigang til uddannelsesinstitutioner uden for fængslet. Fængslet arbejder imidlertid for tiden på at omdanne 2 produktionshaller på afdeling D til en værkstedsskole inden for bygge- og anlæg. Det er tanken at de indsatte – ud over grundforløb inden for bygge- og anlæg – også på sigt skal kunne erhverve sig diverse certifikater og AMU-kurser. Fængslet har kontakt til VIA-University i Horsens, og det er fængslets håb at samarbejdet kan føre til etablering af denne værkstedsskole. Fængslet håber også at en sådan skole kan være klar omkring årsskiftet 2010/2011.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder fængslet om at underrette mig om hvad der videre sker vedrørende dette forhold.

Jeg bad om underretning om resultatet af direktoratets drøftelser med fængslet om fængslets deltagelse i et pilotprojekt om VOKS.

Statsfængslet har oplyst at fængslet har haft enkelte drøftelser med direktoratet om VOKS. Det er imidlertid i et lukket fængsel meget svært af sikkerhedsmæssige årsager – og for Statsfængslet Østjylland også af ressourcemæssige årsager – at etablere VOKS. Det skyldes at VOKS bl.a. forudsætter at alle indsatte får tilbudt uddannelsesvejledning af ca. 2-3 timers varighed. Statsfængslet har i den forbindelse henvist til det ovenfor anførte om at fængslet har valgt at benytte de få ressourcer på undervisningsområdet til decideret undervisning. Som det også er anført dette sted, har fængslet

imidlertid plan om at etablere en værkstedsskole inden for bygge- og anlæg. (murer, maler, tømrer, brolægger etc.)

Direktoratet har oplyst at direktoratet indgår i en dialog med fængslet i forbindelse med fængslets planer om at etablere en værkstedsskole. I den forbindelse vil direktoratet drøfte spørgsmålet om implementeringen af VOKS på ny. Som tidligere nævnt er der bevilliget 500.000 kr. til undervisning og uddannelse i fængslet, og der er derfor mulighed for at genoptage tidligere planlagte aktiviteter. Direktoratet er ikke af den opfattelse at alle indsatte skal have vejledning af 2-3 timers varighed som en forudsætning for at VOKS kan etableres, og direktoratet vil gøre fængslet opmærksom herpå.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at blive underrettet om resultatet af direktoratets drøftelser med fængslet om spørgsmålet om implementering af VOKS – der også er anbefalet i rapporten om evalueringen af fængslet.

Direktoratet havde oplyst at direktoratet arbejdede på en vejledning om egenbetaling for selvstuderende der på det tidspunkt var i høring. Jeg bad direktoratet om at sende mig en kopi af vejledningen når den forelå.

Direktoratet har oplyst at direktoratet er i færd med at revidere pkt. 88 i udgangsvejledningen der – sammen med en følgeskrivelse til fængslerne – skal tydeliggøre regelsættet for fængslerne og medvirke til en højere grad af ensretning på området for egenbetaling af selvstudium. Vejledningen forventes udsendt i første halvår 2010, og direktoratet vil sende mig en kopi af vejledningen.

Jeg har noteret mig det oplyste og afventer denne kopi af vejledningen.

Ad punkt 4.4. Fritid

Også fordi der nu var kommet en sofa og to lænestole i fællesrummet, bad jeg fængslet om en nærmere begrundelse for at fængslet ikke mener at kunne imødekomme et ønske fra de indsatte på afdeling E om at tage sofabordet og lænestolene ud af køkkenet og i stedet for indsætte et ekstra (eller større) spisebord der giver mulighed for at alle indsatte på afdelingen kan sidde ved et spisebord/spisebordet på samme tid.

Statsfængslet har oplyst at fængslet fortsat ikke anser det for hensigtsmæssigt at placere et ekstra eller et større spisebord i køkkenet på afdelingen. Fængslet har henvist til at køkkenet i størrelse og indretning kun er beregnet til 6 indsatte, og efter fængs-

lets vurdering er det derfor af bygningsmæssige årsager ikke muligt at placere et ekstra eller et større bord i køkkenet.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Der er som nævnt både et (mindre) spisebord og et sofabord med lænestole i køkkenet på afdelingen, og der burde derfor efter min mening være plads til et større eller ekstra (lille) spisebord hvis sofabordet og lænestolene tages ud af rummet. Jeg har imidlertid ikke grundlag for at henstille til fængslet at foretage denne udskiftning, og jeg foretager mig derfor ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 5.1.1. Fællesskab mellem afdelinger og etager

Da jeg ikke havde modtaget svar på min anmodning om oplysninger om mulighederne for at imødekomme de indsatte ønske om mere indendørs fællesskab mellem indsatte fra afdeling B og C, gentog jeg denne anmodning.

Fængslet har oplyst at de indsatte kan være sammen på tværs af afdelingerne i alle de aktiviteter der foregår uden for belægningsbygningerne. Det drejer sig om kulturhuset med kirken og hallen, boldbanerne, løb på vejen, husflid på afdeling C og sølv- og læderværkstedet på afdeling B.

Fængslet har videre oplyst at hvis der skulle tilbydes mere fællesskab, skulle det være som besøg på hinandens belægningsafdelinger, men det vil efter fængslets opfattelse give store sikkerhedsmæssige problemer. Navnlig vil det blive sværere at bekæmpe problemerne med handel med narko. Det er især til skade for de svage indsatte da det ofte er disse indsatte der presses til at indsmugle og bære de ulovlige stoffer.

Fængslet har desuden påpeget at fængslet ofte flytter de indsatte mellem afdeling B og afdeling C efter de indsatte egne ønsker, og da flytningerne ofte bunder i frygt for andre indsatte, vil besøg på hinandens belægningsafdelinger øge risikoen for overfald på disse indsatte.

Af hensyn til den enkelte indsatte anser fængslet det derfor for nødvendigt at begrænse fællesskabet mellem afdeling B og afdeling C til neutrale områder så de indsatte selv kan vælge om de ønsker det udvidede fællesskab.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste som ikke giver mig anledning til bemærkninger.

Ad punkt 5.1.3. Bedre busforbindelser

Jeg afventede fortsat underretning når der forelå en endelig afklaring med hensyn til – sammen med Midttrafik – at finde en løsning der kan forbedre transportmulighederne for personale og besøgende til fængslet. Jeg tilkendegav samtidig at jeg gik ud fra at fængslet gjorde hvad det kunne for at fremskynde denne afklaring.

Statsfængslet har oplyst at fængslet på et møde med Midttrafik i efteråret 2008 foreslog at en eller flere af de regionale ruter fik føjet en "sløjfe" på ruten så bussen kørte ned til fængslets vendeplads. Det ville medføre en forlængelse af ruten på ca. 3 km tur/retur.

Efter at have overvejet sagen meddelte trafikskabet at det (på daværende tidspunkt) ikke var muligt at lade bussen vende helt oppe ved fængslet. Selskabet ville dog se på muligheden for at en rute kunne køre tættere på fængslet og dermed reducere gå-afstanden fra ca. 1.500 m til 800 m.

Midttrafik foreslog samtidig at der blev foretaget en undersøgelse af behovet for ændring af ruten og omlægning af kørselstidspunkterne.

Statsfængslet Østjylland iværksatte herefter en undersøgelse både blandt ansatte og indsatte. Kun 2 ansatte deltog i undersøgelsen, og de udtrykte interesse for at bruge busruterne.

Statsfængslet Østjylland iværksatte desuden en spørgeskemaundersøgelse blandt de indsattes besøgende. Alle besøgende fik i en 14-dages periode udleveret et spørgeskema som de under besøget kunne udfylde med relevante oplysninger.

I den pågældende periode blev der afviklet i alt 335 besøg, men svarprocenten var kun ca. 10 pct.

Af svarene fremgik det at 32 af de 33 besøgende som havde svaret, var ankommet i bil, mens den sidste var kommet i taxa. 16 svarede at de ville benytte bussen hvis busruterne kørte til besøgstiden, mens de andre 16 svarede at de ikke ville benytte busruterne selvom køreplanen passede til besøgstiden. Et skema indeholdt ikke oplysninger herom.

Statsfængslet har oplyst at fængslet nu vil rette henvendelse til Midttrafik for at få en ny drøftelse af situationen med henblik på en endelig afklaring af hvilke muligheder der er med hensyn til busbetjening af fængslet.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder fængslet om at underrette mig om udfaldet af den nye henvendelse til Midttrafik.

Da mit spørgsmål om hvorvidt fængslet havde forelagt eller ville forelægge de indsat-tes ønske om et læskur for trafikskabet, ikke var besvaret, gentog jeg spørgsmålet.

Statsfængslet har oplyst at sagen nu er forelagt Trafikskabet Midttrafik med fo-respørgsel om mulighederne for at etablere et læskur.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

*Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at blive underrettet om resultatet af den-
ne forelæggelse.*

Ad punkt 5.1.5. Tv-kanaler

Jeg bad fængslet om at oplyse mig om resultatet (i øvrigt) af et møde med Telia Stofa i efteråret 2008 om bl.a. indholdet af den pakke som fængslet modtager. Jeg bemærkede at jeg var opmærksom på at fængslet tidligere havde oplyst at programpakkerne sammensættes af antenneforeningen, og at resultatet heraf er bindende for forenin-gens medlemmer.

Statsfængslet har oplyst at det desværre ikke er muligt at give mig de ønskede oplys-ninger. Det skyldes at den medarbejder der deltog i mødet, ikke længere er ansat i fængslet, og at det ikke fremgår af fængslets journal hvad resultat af mødet blev. Det er derfor besluttet at kontakte Telia Stofa på ny for at aftale et nyt møde om tv-dækningen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at blive underrettet om resultatet af det nye møde.

Ad punkt 6.1. Talsmandsordning

Jeg noterede mig at fængslet ville udfærdige regler for Statsfængslet Østjylland efter § 8 i talsmandsbekendtgørelsen, og jeg afventede disse regler; fængslet havde hidtil administreret efter de regler der gjaldt i Statsfængslet i Horsens.

Fængslet har henvist til en vedlagt bestemmelse B-3 af 27. november 2009 om talsmandsvirksomheden.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig at der nu foreligger (nye) regler om talsmandsvirksomheden i Statsfængslet Østjylland.

Jeg beder om at få oplyst om den talsmand (og suppleant) der kan vælges på afdeling "A/afsonere", repræsenterer både kvindeafdelingen og afdelingen for mænd med styret fællesskab.

Jeg henleder desuden opmærksomheden på at reglerne mangler oplysning om hvor ofte der afholdes valg af talsmand, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1, nr. 2. Jeg går ud fra at det vil blive indføjet.

Reglerne giver mig ikke i øvrigt anledning til bemærkninger.

Ad punkt 6.2. Købmandsordningen

Jeg bad om underretning om resultatet af et møde som fængslet skulle have med Sparkæden om at lave udvalgte tilbud.

Statsfængslet har oplyst at Sparkæden ikke ønsker at være repræsenteret med en Sparbutik i et fængsel.

Fængslet har desuden oplyst at der i den forpagtningsaftale der på tidspunktet for fængslets tidligere udtalelse var under forhandling med købmanden (og som nu foreligger, jf. nedenfor) er indarbejdet krav om prisniveau og om at der skal udarbejdes tilbud på udvalgte varer.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og at det af kontrakten. der som nævnt nu foreligger, fremgår at "(d)et anses for hensigtsmæssigt, at forpagter jævnligt udarbejder tilbud blandt varer i sortimentet".

Da der var kommet en ny ordning der havde været i kraft nogen tid, bad jeg desuden fængslet om at oplyse om skiftet fra Merko til Spar generelt havde medført større eller mindre tilfredshed hos de indsatte.

Statsfængslet har gentaget oplysningen om at butikken i fængslet ikke er en Sparbutik.

Statsfængslet har endvidere oplyst at det forventes at forpagtningsaftalen vil fastlægge retningslinjerne for købmandens virksomhed på en måde der vil skabe tilfredshed hos de indsatte.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og beklager at jeg henviste til skiftet til "Spar". Der burde have stået ændringen af konceptet idet jeg forstod fængslets tidligere udtalelse sådan at der var sket en sådan ændring også i købmandens butik i fængslet i forbindelse med Sparkædens opkøb af Merko.

Selv om fængslet ikke har svaret på mit spørgsmål om hvorvidt de indsatte generelt er mere eller mindre tilfredse med købmandsordningen efter ændringen af konceptet, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold. Jeg henviser til fængslets forventning om at de indsatte vil blive tilfredse med retningslinjerne i den nye forpagtningsaftale for købmandens virksomhed.

Jeg har i den forbindelse noteret mig at det af kontrakten med købmanden fremgår at sortimentet i variation skal kunne sidestilles med supplementet i købmandens øvrige butikker i området, og at prisniveauet skal svare til prisniveauet i hans butik i Hovedgård (der er en Sparbutik) for mindst 70 pct. af sortimentets vedkommende.

Jeg har desuden noteret mig at det af kontrakten fremgår at de indsatte har mulighed for at bestille varer hos en slagter, og at købmanden er forpligtet til at forhandle eller formidler specielle varer som indsatte af dokumenterede helbredsmæssige eller religiøse grunde bør kunne købe, samt i begrænset omfang at skaffe varer hver 14. dag fra (for tiden) Matas og Stereostudio. Forpagteren må tillægge en avance på henholdsvis

5 pct. for varer der bestilles hos slagter, og 10 pct. for varer der skaffes hos Matas og Stereostudio.

Jeg afventede modtagelsen af den nye kontrakt med købmanden som statsfængslet på det tidspunkt forventede ville gælde fra 1. januar 2010.

Med brevet af 4. marts 2010 har fængslet sendt kontrakten med købmanden (af 10. februar 2010) til Direktoratet for Kriminalforsorgen der har vedlagt den som bilag.

Jeg har noteret mig at der nu foreligger en ny kontrakt og indholdet af den (jf. også ovenfor).

Ad punkt 6.4. Vold og trusler

Jeg havde ikke modtaget svar på min anmodning om at få uddybet det oplyste om forekomsten af indsattes vold og trusler mod de ansatte, gerne ved kopi af opgørelsen for 2007 for hele kriminalforsorgen over indberettede tilfælde af vold og trusler mv. mod ansatte i kriminalforsorgen og deres familier. Jeg gentog derfor denne anmodning.

Direktoratet har oplyst at der er indberetninger om 338 ansatte der har været involveret i volds- og trusselsepisoder i 2007 i hele kriminalforsorgen. For Statsfængslet Østjylland er tallet 32.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.6. Bøger og aviser

Min anmodning om at få oplyst hvor mange aviser der stilles til rådighed for de indsatte på afdelingerne, bortset fra afdeling A 1, og hvordan aviserne vælges, var ikke blevet besvaret. Jeg gentog derfor denne anmodning.

Statsfængslet har oplyst at avisudbuddet kan variere fra afdeling til afdeling, men der vil typisk være tale om to egentlige aviser som kan være Jyllands-Posten eller Horsens Folkeblad og Ekstrabladet. Herudover vil der ofte være tale om et antal gratisaviser. Aviserne vælges af afdelingsledelsen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, men beder om at få oplyst om de indsatte har mulighed for at få indflydelse på valget af aviser.

Jeg bad desuden fængslet om at oplyse hvordan de udenlandske indsatte orienteres om deres muligheder for at få udenlandske aviser stillet gratis til rådighed.

Statsfængslet har oplyst at der ikke er en fast procedure for det, men erfaringerne viser at de udenlandske indsatte der er interesserede i udenlandske aviser, selv retter henvendelse til personalet om det.

Direktoratet har udtalt at direktoratet er af den opfattelse at det mest hensigtsmæssige vil være at der er en fast procedure for information om tilgængeligheden af udenlandske aviser. Direktoratet vil følge op på dette over for statsfængslet.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om resultatet af denne opfølgning.

Ad punkt 6.7. Besøg

Jeg anbefalede at fængslet tydeliggjorde det oplyste på fængslets hjemmeside om besøgstiderne på afdeling E der omfatter både den særligt sikrede afdeling og afdelingen for negativt stærke indsatte, f.eks. ved blot at fjerne "Den særligt sikrede afdeling".

Fængslet har oplyst at den foreslåede ændring er gennemført.

Ved opslag på fængslets hjemmeside den 8. juni 2010 har jeg konstateret at denne ændring ikke er gennemført som anført. Jeg beder om fængslets bemærkninger til det.

Jeg afventede orientering fra direktoratet om resultatet af evalueringen af ordningen med besøgslejligheder i Statsfængslet Østjylland og i forlængelse heraf undersøgelsen af fordele og ulemper ved børns overnatning i fængsler.

Direktoratet har oplyst at ordningen med besøgslejligheder i Statsfængslet Østjylland har været særskilt evalueret. Denne evaluering er foretaget af en arbejdsgruppe i fængslet med bistand fra direktoratet. Det primære formål med evalueringen var at

sikre den bedst mulige udnyttelse af og bedst mulige kvalitet i besøgene samt at evaluere og justere regelsættet og retningslinjerne for brugen af lejlighederne.

Direktoratet har videre oplyst at der i forbindelse med evalueringen har været iværksat en tilfredshedsundersøgelse blandt de indsatte der benytter lejlighederne. 18 indsatte valgte at deltage.

Arbejdsgruppen konkluderede at formålet med besøgslejligheder i fængslet fuldt ud er opfyldt, herunder de indsattes følelse af at kunne opretholde kontakten til pårørende under gode og hyggelige forhold. De kritikpunkter der fremkom i tilfredshedsundersøgelsen, har primært drejet sig om fysiske forhold i lejlighederne som fængslet efterfølgende har søgt løst. Regelsættet er desuden justeret på mindre områder.

Direktoratet har henholdt sig til disse konklusioner.

Med hensyn til spørgsmålet om fordele og ulemper ved børns overnatning i fængsler har direktoratet oplyst at direktoratet ikke har planer om at udarbejde en egentlig undersøgelse af disse fordele og ulemper. De foreløbige erfaringer med besøgslejlighederne i Statsfængslet Østjylland og familierummet i Statsfængslet i Ringe er positive. Derudover følger direktoratet løbende brugen af besøgslejlighederne i statsfængslet og har fulgt de overvejelser som fængslet og de indsatte har haft i forbindelse med evalueringen. Desuden følger direktoratet udnyttelsen af familierummet i Statsfængslet i Ringe. Direktoratet har i den forbindelse oplyst at både besøgslejlighederne i Statsfængslet Østjylland og familierummet i Statsfængslet i Ringe udnyttes optimalt.

Endelig har direktoratet oplyst at erfaringer og forskning viser at børn rammes hårdt når en far eller mor kommer i fængsel. Al viden tyder på at jo bedre muligheder der er for at holde den tættest mulige kontakt mellem barnet og den fængslede forælder, jo mindre lider barnet under adskillelsen. Det er kriminalforsorgens erfaring at besøgslejligheder bidrager væsentligt til at mindske de skadevirkninger der er for børn når en far eller mor kommer i fængsel. Direktoratet mener derfor som nævnt ikke at der aktuelt er behov for en egentlig undersøgelse af fordele og ulemper ved børns overnatning i fængsler.

Jeg har noteret mig det oplyste som ikke giver mig anledning til bemærkninger, men jeg beder om at modtage kopi af den nævnte evaluering og de justerede retningslinjer samt om oplysning om de ændringer der er foretaget med hensyn til de fysiske forhold.

Ad punkt 6.8. Personaleforhold

Da det ikke udtrykkeligt af de tidligere udtalelser fremgik om røkeringen af medarbejdere i fængslet havde haft den ønskede effekt, bad jeg på ny om oplysning herom.

Statsfængslet har oplyst at samarbejdet på afdeling C har fungeret bedre efter at afdelingen i november 2008 blev taget fuldt ud i brug igen.

Statsfængslet har endvidere oplyst at det tilstedeværende personale på afdeling C går positivt til arbejdsopgaverne og gerne vil have dagligdagen til at fungere. De ældre kolleger støtter op om de yngre elever på afdelingen og hjælper til når det er nødvendigt. Afdelingen fungerer på lige fod med de øvrige afdelinger, og der er ikke personaleproblemer som ikke kan løses ved almindelig daglig ledelse.

Statsfængslet har desuden oplyst at situationen, såvel på afdeling C som på andre afdelinger, følges tæt.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad desuden om at blive underrettet om resultatet af evalueringen af projektet "Vejen til en bedre arbejdsdag ved Statsfængslet Østjylland".

Statsfængslet har telefonisk over for direktoratet den 4. marts 2010 oplyst at en spørgeskemaundersøgelse er blevet gennemført som planlagt, og at Crecea på daværende tidspunkt var i gang med at bearbejde resultatet. Resultatet heraf skulle præsenteres for ledelsen den 19. marts 2010, for samarbejdsudvalget den 24. marts 2010 og siden hen gennemgås for fængslets afdelinger.

Direktoratet har oplyst at direktoratet vil underrette mig når resultatet af evalueringen foreligger.

Jeg har noteret mig det oplyste og afventer denne underretning.

Ad punkt 7. Gennemgang af sager

Jeg forstod direktoratets tidligere udtalelse sådan at bestemmelsen i udgangsbeholdningslovens § 25, stk. 2 (hvorefter der skal gøres notat om begrundelsen for afgø-

relser om tilladelser til udgang), skal forstås i overensstemmelse med forvaltningslovens § 22 om begrundelsespligten for afgørelser der meddeles skriftligt. Jeg forstod med andre ord at der således kun skal gøres notat om begrundelsen hvis afgørelsen ikke giver den indsatte fuldt ud medhold. For god ordens skyld bad jeg dog direktoratet om at oplyse om det var korrekt forstået.

Direktoratet har oplyst at min antagelse er korrekt.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Opfølgning

Jeg afventer tilbagemeldinger på nogle forhold, jf. de enkelte punkter ovenfor. Jeg beder om at fængslets svar sendes gennem direktoratet.

Underretning

Denne rapport sendes til Statsfængslet Østjylland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i fængslet.

Hans Gammeltoft-Hansen